

**Огляд даних
про стан здійснення правосуддя
у 2015 році**

Забезпечення прозорості та відкритості правосуддя – один з напрямків реформування судоустрою. Доступ до даних судової статистики надає можливість задовольнити інформаційні потреби органів судової влади України, інших суб'єктів владних повноважень, громадян та юридичних осіб. Якісні статистичні дані обов'язково використовуються для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, звітування про ефективність здійснення правосуддя в Україні.

За даними судової статистики до місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції у 2015 році надійшло **3,5** млн. справ і матеріалів, що на **6,6** відсотків менше, ніж у попередньому році. Як і в минулому році дані без урахування інформації щодо розгляду справ і матеріалів судами Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, а також окремих судів Донецької та Луганської областей.

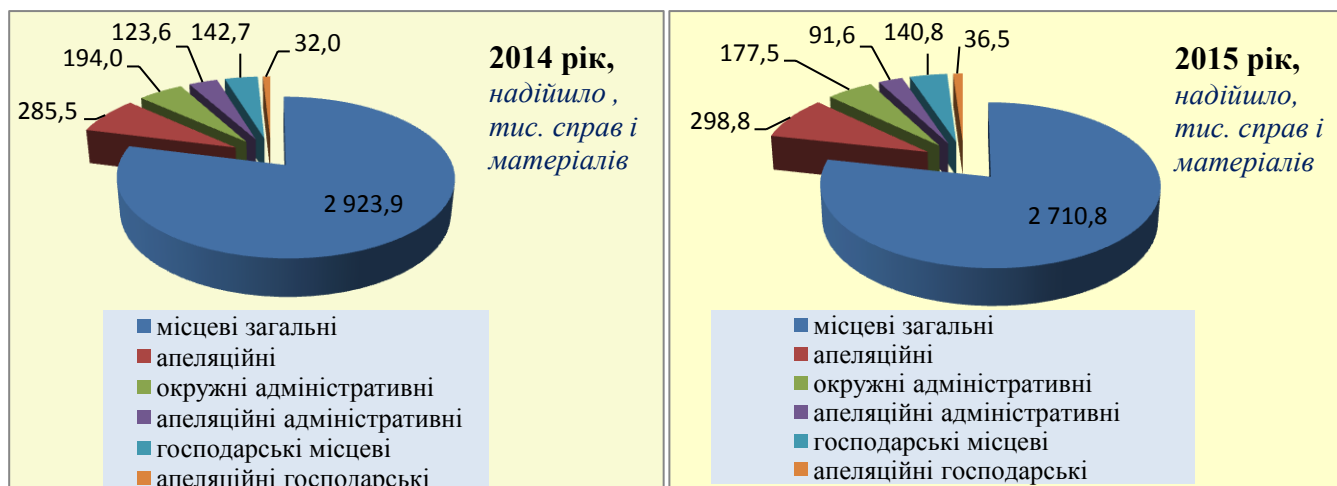
Структурно і динамічно обсяг надходження справ і матеріалів до місцевих та апеляційних судів у 2014-2015 роках представлено в *таблиці 1* та *діаграмі 1*.

Таблиця 1

Надходження до місцевих та апеляційних судів справ і матеріалів у 2014-2015 рр.

		Надійшло справ і матеріалів				
		2014	питома вага, %	2015	питома вага, %	Темпи приросту (+/-)
Перша інстанція	кримінального судочинства	777174	23,8	778829	25,7	0,2
	адміністративного судочинства	316371	9,7	254894	8,4	-19,4
	цивільного судочинства	1282717	39,3	1212887	40,0	-5,4
	адміністративні правопорушення	742198	22,8	641953	21,2	-13,5
	господарського судочинства	142694	4,4	140831	4,6	-1,3
	Усього	3261154	100,0	3029394	100,0	-7,1
Апеляційна інстанція	кримінального судочинства	151257	34,3	172983	40,5	14,4
	адміністративного судочинства	123179	28,0	91404	21,4	-25,8
	цивільного судочинства	122664	27,8	115585	27,1	-5,8
	господарського судочинства	32023	7,3	36546	8,6	14,1
	адміністративні правопорушення	11564	2,6	10253	2,4	-11,3
	Усього	440687	100,0	426771	100,0	-3,2
Разом		3701841		3456165		-6,6

Діаграма 1

Як свідчать дані таблиці 1 у 2015 році серед справ, що надійшли до судів першої інстанції, переважають справи цивільного судочинства – **1,2** млн. (40%). У судах апеляційної інстанції 40,5 відсотків складають справи і матеріали кримінального провадження (173 тис.).

Штатна чисельність суддів місцевих і апеляційних судів суттєво не змінилася. Зміни щодо середньомісячного надходження справ і матеріалів на одного суддю в 2014-2015 роках проілюстровано в **таблиці 2**.

Таблиця 2

Середньомісячне надходження справ і матеріалів на одного суддю

	Штатна чисельність суддів ¹		Середньомісячне надходження справ на одного суддю		Темп приросту (+/-)
	2014	2015	2014	2015	
місцеві загальні	4830	4386	58,5	56,2	-3,9
апеляційні	1602	1600	16,2	17,0	4,8
окружні адміністративні	636	638	27,7	25,3	-8,8
апеляційні адміністративні	373	367	30,1	22,7	-24,7
господарські місцеві	716	716	18,1	18,0	-0,4
господарські апеляційні	276	276	10,6	12,0	13,2

Середньомісячне надходження розраховується на всю штатну чисельність суддів, а за умови наявності вакансій, фактичне навантаження є більшим. Усім відомо, що в нашій державі упродовж двох років Верховна Рада України не вирішує по суті питання обрання суддів на посади безстроково. Тривалий час розглядаються подання щодо призначення та переведення суддів.

¹ Штатна чисельність суддів судів, які здійснювали судочинство

Близько 900 суддів у місцевих судах не здійснюють правосуддя, оскільки закінчився 5-річний строк їх першого призначення на посаду судді. Ця ситуація сприяє збільшенню навантаження на суддів, які мають повноваження, та негативно впливає на оперативність та якість розгляду справ.

У таблиці 3 представлено розподіл судів за середньомісячним надходженням справ і матеріалів на одного суддю у 2015 році.

Таблиця 3

Розподіл судів за надходженням справ і матеріалів у 2015 році

кількість справ	окружні адміністративні			кількість справ	місцеві господарські		
	к-сть судів	%	накоп.%		к-сть судів	%	накоп.%
до 10	2	8,0	8,0	до 10	8	32,0	32,0
до 20	4	16,0	24,0	до 20	11	44,0	76,0
до 30	14	56,0	80,0	до 30	4	16,0	92,0
до 40	4	16,0	96,0	до 40	2	8,0	100,0
> 50	1	4,0	100,0				
	25				25		
кількість справ	місцеві загальні			кількість справ	апеляційні		
	к-сть судів	%	накоп.%		к-сть судів	%	накоп.%
до 10	2	0,3	0,3	до 10	8	20,0	20,0
до 20	15	2,6	2,9	до 20	22	55,0	75,0
до 30	65	11,1	14,0	до 30	8	20,0	95,0
до 40	134	22,9	36,9	до 40	2	5,0	100,0
до 50	160	27,3	64,2				
до 60	91	15,5	79,7				
до 100	113	19,3	99,0				
> 100	6	1,0	100,0				
	586				40		

Представлений розподіл означає, що до переважної більшості окружних адміністративних судів щомісячно надходило до 30 справ і матеріалів на одного суддю (80% ОАС), суддів місцевих господарських судів – до 20 справ (76% МГС), місцевих загальних судів – у межах 50 справ і матеріалів (64,2%). Більшість суддів апеляційних судів в середньому отримує до 20 справ і матеріалів на одного суддю (75%).

Слід зазначити, що серед місцевих загальних судів більше навантаження мають судді в судах, що розташовані в великих містах (обласних центрах), а також судді міськрайонних судів.

Як і в минулому році, найбільше справ і матеріалів щомісячно надходило до місцевих загальних судів міста Києва **76,5** [76,3]² та

² у квадратних дужках дані за 2014 рік

Дніпропетровської області – **66,4** [71,7]. В окремих місцевих загальних судах середньомісячне надходження є набагато більшим, ніж в середньому по Україні: Бабушкінський районний суд м. Дніпропетровська – **163,7** [139,6] (значна частина цих справ 70,5 – це справи і матеріали цивільного судочинства), Печерський районний суд м. Києва – **130** [101,7] (переважають матеріали кримінального провадження), Галицький районний м. Львова – **118,3** [116].

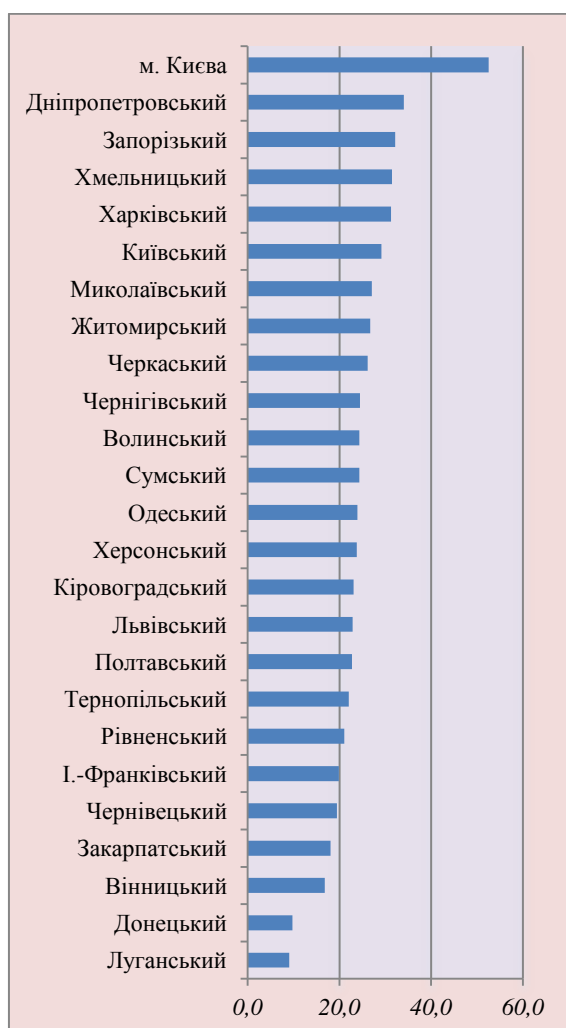
Проте в деяких судах цей показник є досить низьким: Великобілозерський районний суд Запорізької області та Теплодарський міський суд Одеської області відповідно – 8,3 [11,9], 9,4 [13,7].

На *діаграмі 2* представлено середньомісячне надходження справ і матеріалів на одного суддю у 2015 року в розрізі окружних адміністративних та місцевих господарських судів.

Діаграма 2

Середньомісячне надходження справ і матеріалів на одного суддю у 2015 року

окружні адміністративні суди

місцеві господарські суди

Щомісяця в середньому кожний суддя апеляційного суду з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення м. Києва отримував на розгляд по **33,7** [27,1] справ та матеріалів, що вдвічі більше, ніж середній показник серед зазначених судів по Україні.

Серед суддів апеляційних адміністративних та апеляційних господарських судів, як і минулого року, навантаження є найбільшим в Київському апеляційному адміністративному та Київському апеляційному господарському судах відповідно – 35,9 та 17,7 справ.

У **таблиці 4** представлені дані щодо строків провадження, питомої ваги розглянутих справ від справ, що надійшли у звітному періоді (темпи провадження), а також кількість справ розглянутих одним суддею.

Таблиця 4

2012-2015	строки провадження		темпи провадження		кількість розглянутих справ одним суддею	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
<i>місцеві загальні суди</i>	33	38	101	99	647	612
<i>апеляційні загальні</i>	28	26	99	99	177	185
<i>окружні адміністративні</i>	44	46	100	99	304	277
<i>апеляційні адміністративні</i>	30	40	241	115	800	287
<i>господарські місцеві</i>	84	76	101	100	202	197
<i>господарські апеляційні</i>	44	39	100	99	106	131

Строки провадження - це відношення показує наскільки часто за звітний період система чи суд розглядають визначений обсяг справ чи скільки часу необхідно в певній категорії справ для завершення цього обсягу. Інформація щодо питомої ваги розглянутих справ від справ, що надійшли у звітному періоді (темпи провадження). Ці дані є частиною низки показників, які за рекомендаціями експертів комісії з ефективності правосуддя Ради Європи (СЕРЕJ), необхідно визначати як параметри продуктивності роботи суду.

Загалом упродовж 2015 року судами першої та апеляційної інстанції розглянуто **3,4** [3,9] млн. справ і матеріалів (90,4 відсотків від загальної кількості, що знаходилися на розгляді в судах, у 2014 році – 91,2 %). Дані, наведені в **таблиці 5**, свідчать про відсоток розглянутих справ і матеріалів за видами судочинства від загальної їх кількості, що перебували в провадженні судів.

Таблиця 5

Розгляд місцевими та апеляційними судами справ і матеріалів в 2014-2015 рр.

	Перебувало в провадженні			Розглянуто			Питома вага розглянутих справ, %		
	2014	2015	Темпи приросту (+/-)	2014	2015	Темпи приросту (+/-)	2014	2015	Темпи приросту (+/-)
місцеві загальні суди	3206387	2962374	-7,6	2940253	2685761	-8,7	91,7	90,7	-1,1
<i>кримінального судочинства</i>	813156	815095	0,2	772585	765004	-1,0	95,0	93,9	-1,2
<i>адміністративного судочинства</i>	143256	97276	-32,1	123799	85395	-31,0	86,4	87,8	1,6
<i>цивільного судочинства</i>	1491737	1393974	-6,6	1300772	1197664	-7,9	87,2	85,9	-1,5
<i>про адміністративні правопорушення</i>	758238	656029	-13,5	743097	637698	-14,2	98,0	97,2	-0,8
апеляційні суди	304641	317648	4,3	282813	296467	4,8	92,8	93,3	0,5
<i>кримінального судочинства</i>	155611	176619	13,5	150711	171905	14,1	96,9	97,3	0,5
<i>цивільного судочинства</i>	136982	130320	-4,9	120558	114454	-5,1	88,0	87,8	-0,2
<i>про адміністративні правопорушення</i>	12048	10709	-11,1	11544	10108	-12,4	95,8	94,4	-1,5
окружні адміністративні	216459	198607	-8,2	193198	176259	-8,8	89,3	88,7	-0,6
апеляційні адміністративні	323345	116961	-63,8	298419	105295	-64,7	92,3	90,0	-2,5
господарські місцеві	177983	170892	-4,0	144567	141287	-2,3	81,2	82,7	1,8
господарські апеляційні	35875	39953	11,4	31996	36116	12,9	89,2	90,4	1,4
Усього	4264690	3806435	-10,7	3891246	3441185	-11,6	91,2	90,4	-0,9

Упродовж останніх років справи *цивільного судочинства*, що розглядають суди першої інстанції, займають перше місце у структурі справ (див. таблицю 1). У 2015 році в провадженні місцевих загальних судів перебувало 1 млн. 394 тис. позовних заяв, заяв, скарг, подань, клопотань, розглянуто 1 млн. 198 тис. (85,9%) справ та матеріалів. У *таблиці 6* проілюстровано зміни у структурі розглянутих цивільних справ і матеріалів.

Таблиця 6

Розгляд цивільних справ місцевими загальними судами

Найменування показників	Знаходилося на розгляді справ та матеріалів			Розглянуто			
	2014	2015	Темпи приросту (+/-)	2014	питома вага %	2015	питома вага %
	1	2	3	4	5	6	7
Наказне провадження	281114	243827	-13,3	270082	96,1	238860	98,0
<i>Питома вага від числа загальної кількості справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства, %</i>	18,84	17,49	-7,2	20,76	X	19,94	X
Позовне провадження	943419	937686	-0,6	779922	82,7	764511	81,5
<i>Питома вага від числа загальної кількості справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства, %</i>	63,24	67,27	6,4	59,96	X	63,83	X
Окреме провадження	70516	73985	4,9	64204	91,0	66264	89,6
<i>Питома вага від числа загальної кількості справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства, %</i>	4,73	5,31	12,3	4,94	X	5,53	X
Інші справи цивільного судочинства	196688	138476	-29,6	186564	94,9	128029	92,5
<i>Питома вага від числа загальної кількості справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства, %</i>	13,19	9,93	-24,7	14,34	X	10,69	X
УСЬОГО	1491737	1393974	-6,6	1300772	87,2	1197664	85,9

Як видно з наведеної таблиці, серед цивільних справ переважають справи позовного провадження(67,3%). Справи про видачу і скасування судового наказу становлять – 17,5%.

У провадженні місцевих загальних та окружних адміністративних судів у 2015 році знаходилось 230,1 [264,9] тис. *адміністративних справ*. Дані про знаходження і розгляд за категоріями адміністративних справ наведено в *таблиці 7*.

Таблиця 7

Розгляд адміністративних справ місцевими загальними та окружними адміністративними судами (за категоріями справ) у 2015 р.

Найменування показників	Знаходилося в провадженні справ					Закінчено провадження у справах			
	місцеві загальні і суди	питома вага %	окружні адміністративні суди	питома вага %	усього	місцеві загальні суди	питома вага %	окружні адміністративні суди	питома вага %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Справи зі спорів з приводу забезпечення реалізації громадянами права голосу на виборах і референдумі</i>	1753	2,5	876	0,6	2629	1739	2,8	873	0,6
<i>Справи зі спорів з приводу забезпечення реалізації конституційних прав особи, а також реалізації статусу депутата представницького органу влади, організації діяльності цих органів</i>	3634	5,1	1826	1,1	5460	2939	4,7	1474	1,0
<i>Справи зі спорів з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки</i>	10412	14,6	4085	2,6	14497	9757	15,5	3321	2,4
<i>Справи зі спорів з приводу реалізації державної політики у сфері економіки</i>	1980	2,8	7187	4,5	9167	1555	2,5	5198	3,7
<i>Справи зі спорів з приводу забезпечення сталого розвитку населених пунктів та землекористування</i>	5595	7,9	7554	4,8	13149	4318	6,9	5789	4,1
<i>Справи зі спорів з приводу реалізації податкової політики та за зверненнями податкових органів</i>	634	0,9	80016	50,3	80650	552	0,9	73985	52,5
<i>Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах зайнятості населення та соціального захисту громадян</i>	41956	59,0	35656	22,4	77612	37447	59,5	34095	24,2
<i>Справи зі спорів з приводу забезпечення юстиції</i>	3789	5,3	5347	3,4	9136	3444	5,5	4667	3,3
<i>Справи зі спорів з відносин публічної служби</i>	617	0,9	6296	4,0	6913	504	0,8	4454	3,2
<i>Інші адміністративні справи</i>	768	1,1	10077	6,3	10845	637	1,0	6962	4,9
УСЬОГО	71138	x	158920	x	230058	62892	x	140818	x

Серед адміністративних справ, що розглядалися місцевими загальними судами, переважають справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах зайнятості населення та соціального захисту громадян (59 [51,1] %), а серед справ, які розглядали окружні адміністративні суди – справи зі спорів з приводу реалізації податкової політики та за зверненнями податкових органів (50,3 [53,6] %). Слід відмітити, що в

попередні роки в структурі домінували справи щодо соціальних виплат, наразі, другий рік поспіль, – податкові.

У 2015 році суди продовжували розглядали **кримінальні справи та матеріали кримінального провадження**, застосовуючи норми Кримінально-процесуального кодексу України 1960 року (далі – КПК України, 1960) та Кримінального процесуального кодексу України 2012 року (далі – КПК України, 2012).

На розгляді судів першої інстанції у 2015 році знаходилось 159,1 [166,4] тис. кримінальних справ (проваджень). Загальні показники про розгляд кримінальних справ (проваджень) представлено в **таблиці 8**. Слід зазначити, що кількість кримінальних справ, які розглядаються в порядку КПК України (1960), є незначною і становить 2,8 відсотків від загальної кількості справ кримінального судочинства.

Таблиця 8

Розгляд кримінальних справ (проваджень) місцевими загальними судами

Найменування показника	кримінальних справ (проваджень)		
	КПК України (1960)	КПК України (2012)	Усього
Перебувало в провадженні, усього	4401	154673	159074
Провадження в яких закінчено, усього	1736	122260	123996
<i>Питома вага від справ, які перебували в провадженні, %</i>	39,4	79,0	77,9
Призначено до розгляду з порушенням строків, передбачених статтею 241 КПК України (1960)	11	x	11
<i>Питома вага від справ, провадження в яких закінчено, %</i>	0,6	x	
Призначено до підготовчого судового засідання з порушенням строків, установлених ст. 314 КПК України (2012)	x	3099	3099
<i>Питома вага від справ, провадження в яких закінчено, %</i>	x	2,5	
Призначено до розгляду з порушенням строків, передбачених статтею 256 КПК України (1960)	42	x	42
<i>Питома вага від справ, провадження в яких закінчено, %</i>	0,8	x	
Призначено до судового розгляду з порушенням строків, установлених ст. 316 КПК України (2012)	x	845	845
<i>Питома вага від справ, провадження в яких закінчено, %</i>	x	0,06	
Залишок нерозглянутих справ (проваджень) на кінець звітнього періоду	2665	32413	35078
<i>Питома вага від справ, що перебували у провадженні, %</i>	60,6	21,0	22,1
У тому числі не розглянуто у строк понад 6 місяців (без урахування справ із зупиненим провадженням)	908	9129	10037
<i>Питома вага від нерозглянутих справ, за мінусом справ провадження в яких зупинено, %</i>	80,1	32,4	40,1

Дані, представлені в **таблиці 9**, ілюструють показники щодо загальної кількості розглянутих кримінальних справ (проваджень) з ухваленням вироку, питому вагу та динаміку змін видів злочинів.

Таблиця 9

Структура видів кримінальних злочинів

	2014	2015	Темпи приросту (+/-)
Розглянуто справ (проваджень) з постановленням вироку (усього)	103639	95957	-7,4
<i>Питома вага, %, у тому числі</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	
Злочини проти власності	47,5	51,6	8,6
Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення	14,4	12,9	-10,6
Злочини проти життя та здоров'я особи	12,6	10,2	-18,7
Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту	5,9	5,3	-9,4
Злочини проти громадської безпеки	3,7	4,1	11,0
Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	2,9	1,7	-42,2
Злочини проти громадського порядку та моральності	2,6	2,3	-10,7
Злочини проти правосуддя	2,5	2,2	-12,9
Злочини у сфері господарської діяльності	1,7	1,4	-15,8
Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	1,7	1,4	-15,6
Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян	2,0	1,4	-30,3
Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	0,3	1,2	300,0
Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)	0,6	2,9	380,8
Інші злочини	1,1	1,8	63,6

Судом присяжних у 2015 році розглянуто 42 кримінальні провадження.

У 2015 році потерпіло від злочинів 74,2 [83] тис. фізичних осіб, з них 32,5 (43,8%) тис. жінок, а також 2,6 (2,7%) тис. неповнолітніх. Завдано матеріальної та моральної шкоди – 61,8 тис. особам або 83,3 відсоткам потерпілих (2014 рік – 66,7 тис. або 80,3 %).

Запобіжний захід у вигляді застави застосовано до 208 осіб, тоді як в минулому році – до 151 особи.

За результатами розгляду кримінальних справ (проваджень) суди звільнили з-під варту 1,7 [2,0] тис. осіб, у тому числі у зв'язку з постановленням виправдувального вироку – 67 осіб; водночас взято під варту 3 [4,1] тис. осіб.

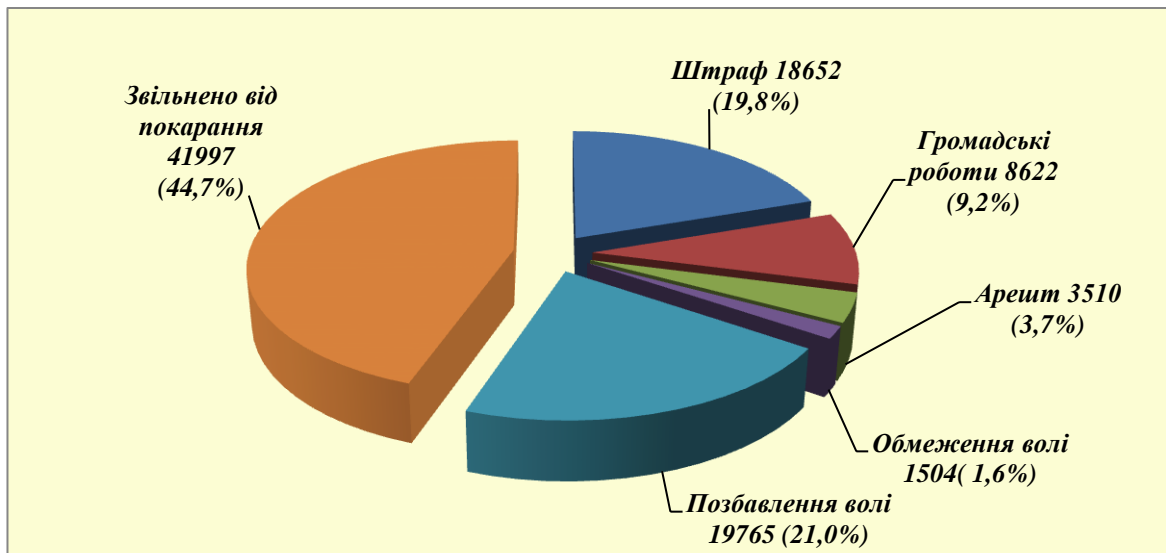
Слідчими суддями під час досудового розслідування розглянуто 543,3 [413,9] тис. клопотань слідчих, прокурорів та інших осіб, у тому числі задоволено 426,4 тис. Відповідно до статті 248 КПК України, 2012 слідчими суддями постановлено 117,2 [98,2] тис. ухвал про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

За вироками, що набрали законної сили у 2015 році, засуджено 94,8 [102,2] тис. осіб, що на 7,2 відсотків менше, ніж минулого року, з них майже 11 (11,6%) тис. жінок. У **таблиці 10** представлено дані про засуджених осіб та коефіцієнт судимості (кількість засуджених осіб на певній адміністративно-територіальній одиниці з розрахунку на 10 тис. осіб населення, яке мешкає на тій самій території³) в розрізі регіонів.

На **діаграмі 3** зображено основні види покарання, які застосовано до засуджених осіб, та кількість осіб звільнених від покарання, за вироками, що набрали законної сили в 2015 році. До довічного позбавлення волі засуджено 45 [24] осіб. Службові обмеження та тримання в дисциплінарному батальйоні застосовано до 340 [103] військовослужбовців.

Діаграма 3

Основні види покарання та кількість осіб звільнених від покарання

За судовими рішеннями, що набрали законної сили, виправдано 306 [322] осіб, стосовно 18,3 [21,7] тис. осіб справи закрито.

³ середня чисельність наявного населення в розрізі регіонів за 2015 рік (<http://www.ukrstat.gov.ua/>)

Кількість засуджених осіб та коефіцієнт судимості за 2014-2015 рр.⁴

Кількість засуджених осіб						Коефіцієнт судимості					
№ з/п	регіон	2014	№ з/п	регіон	2015	№ з/п	регіон	2014	№ з/п	регіон	2015
1	Дніпропетровська	11598	1	Дніпропетровська	11157	1	Запорізька	37,0	1	Дніпропетровська	34,2
2	Харківська	8732	2	Харківська	7403	2	Херсонська	35,4	2	Кіровоградська	33,0
3	Запорізька	6548	3	Донецька	5733	3	Дніпропетровська	35,3	3	Миколаївська	32,3
4	Одеська	5526	4	Запорізька	5586	4	Кіровоградська	33,8	4	Херсонська	31,8
5	Луганська	4704	5	Одеська	4615	5	Миколаївська	32,6	5	Полтавська	31,7
6	Донецька	4431	6	Львівська	4611	6	Харківська	31,9	6	Запорізька	31,7
7	Львівська	4408	7	Полтавська	4584	7	Полтавська	30,2	7	Чернігівська	28,2
8	Вінницька	4401	8	Київська	4425	8	Сумська	29,9	8	Харківська	27,2
9	Полтавська	4386	9	м. Київ	4190	9	Чернігівська	28,3	9	Житомирська	26,6
10	м. Київ	4374	10	Вінницька	3836	10	Вінницька	27,3	10	Сумська	26,3
11	Київська	4164	11	Миколаївська	3750	11	Житомирська	27,2	11	Київська	25,6
12	Миколаївська	3798	12	Херсонська	3387	12	Черкаська	25,8	12	Волинська	24,1
13	Херсонська	3784	13	Житомирська	3333	13	Рівненська	24,2	13	Вінницька	23,9
14	Житомирська	3420	14	Кіровоградська	3225	14	Київська	24,1	14	Черкаська	21,4
15	Сумська	3370	15	Чернігівська	2958	15	Одеська	23,1	15	Рівненська	20,7
16	Кіровоградська	3324	16	Сумська	2945	16	Волинська	21,4	16	Хмельницька	20,3
17	Черкаська	3240	17	Черкаська	2670	17	Луганська	21,1	17	Одеська	19,3
18	Чернігівська	3008	18	Хмельницька	2632	18	Хмельницька	20,8	18	Львівська	18,2
19	Рівненська	2803	19	Волинська	2511	19	Львівська	17,4	19	Чернівецька	16,1
20	Хмельницька	2710	20	Рівненська	2399	20	Закарпатська	16,4	20	Закарпатська	15,4
21	Волинська	2235	21	Луганська	2020	21	Чернівецька	15,9	21	Тернопільська	14,8
22	Івано–Франківська	2181	22	Закарпатська	1944	22	Івано–Франківська	15,8	22	м. Київ	14,5
23	Закарпатська	2065	23	Івано–Франківська	1840	23	м. Київ	15,2	23	Донецька	13,4
24	Тернопільська	1513	24	Тернопільська	1578	24	Тернопільська	14,1	24	Івано–Франківська	13,3
25	Чернівецька	1447	25	Чернівецька	1466	25	Донецька	10,3	25	Луганська	9,1
	Україна	102170		Україна	94798		Україна	23,8		Україна	22,1

⁴ Дані в розрізі регіонів за 2015 рік без урахування даних окремих судів Донецької та Луганської областей.

Упродовж останніх років надходження до місцевих загальних судів *справ про адміністративні правопорушення* невинно зменшується. Якщо в попередні роки справи цієї категорії в структурі займали першу позицію, то в 2015 році їх частка становить – лише 21,2 відсотків.

У 2015 році до судів надійшло на розгляд 630,7 [733,1] тис. справ про адміністративні правопорушення, що на 14 відсотків менше, ніж минулого року.

Справи про порушення Правил дорожнього руху, що підвідомчі судам, становлять 36,9 [38,8] відсотків. Винесено постанов про накладення адміністративного стягнення стосовно 180 тис. осіб.

Окрім зазначених правопорушень поширеними також є дрібне хуліганство (стаття 173 КУпАП) та вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису (стаття 173-2 КУаАП). До адміністративної відповідальності відповідно притягнуто 32,4 і 51,5 тис. осіб (у 2014 році – 41,1 і 71,9 тис. осіб).

За порушення порядку правил адміністративного нагляду (стаття 187) та невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей (стаття 184) накладено адміністративне стягнення – відповідно на 23,3 [29,3] та 21,3 [26,1] тис. осіб.

Загалом до адміністративної відповідальності притягнуто 431,3 [547,1] тис. осіб. Основні види адміністративних стягнень динамічно представлено в *таблиці 11*.

Таблиця 11

Основні види адміністративних стягнень

Найменування показника	2014	2015	Темпи приросту (+/-)	
			абс.	%
попередження	19642	15872	-3770	-19,2
<i>питома вага, %*</i>	3,6	3,7		2,5
штраф	449789	332658	-117131	-26,0
<i>питома вага, %</i>	82,2	77,1		-6,2
позбавлення спеціального права	35474	21861	-13613	-38,4
<i>питома вага, %</i>	6,5	5,1		-21,8
громадські роботи	10626	35065	24439	230,0
<i>питома вага, %</i>	1,9	8,1		318,6
адміністративний арешт	28455	22625	-5830	-20,5
<i>питома вага, %</i>	5,2	5,2		0,9

* від загальної кількості осіб, на яких накладено адміністративне стягнення

Через посилення відповідальності за окремі правопорушення збільшився розмір штрафних санкцій. Основне адміністративне стягнення у вигляді штрафу застосовано до 332,7 [449,8] тис. осіб на загальну суму 1172,3[523,9] млн. грн. У добровільному порядку правопорушниками сплачено лише 12,8 [34,8] відсотків або 150,3 млн. грн. від суми накладеного судом штрафу.

Заходи впливу, передбачені статтею 24¹ КУпАП, застосовано до 18,2 тис. неповнолітніх осіб.

Найбільш поширеними правопорушеннями, які вчиняють неповнолітні, є: проживання без паспорта (стаття 197 КУпАП) – 5,9 [4,5] тис. осіб (32,6 [22] %); куріння тютюнових виробів у заборонених місцях (стаття 175¹ КУпАП) – 5,4 [6,8] тис. осіб (29,8 [33,4] %); розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді (стаття 178 КУпАП) – 3,2 [4,1] тис. осіб (17,7 [20] %).

Другий рік поспіль зберігається позитивна тенденція щодо зменшення кількості неповнолітніх, які керували транспортними засобами у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, 0,5 [0,9] тис. осіб.

У зв'язку з внесенням змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, судами з березня 2015 року за статтями 172-10 – 172-20 притягнуто до адміністративної відповідальності майже 14 тис. осіб, з них застосовано арешт з утриманням на гауптвахті до 2,0 тис. правопорушників.

Упродовж 2015 року в місцевих загальних судах перебувало 2,5 [2,8] тис. справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. За вчинення корупційних діянь оштрафовано 1,8 [2,0] тис. осіб на загальну суму 1080,6 [626,1] тис. грн.

Місцеві господарські суди у 2015 році розглянули 111,2 [115,4] тис. *господарських справ*. Питома вага розглянутих справ з ухваленням рішення складає 61,4 [54,8] відсотків, у тому числі 82,7 [82] відсотків із задоволенням позовних вимог.

У структурі розглянутих господарських справ переважають майнові спори, що виникають при виконанні господарських договорів та з інших підстав, їх частка становить близько 60 відсотків. Структурні зміни основних категорій господарських справ представлено в *таблиці 12*.

Розгляд місцевими господарськими судами справ

Категорії справ	Усього розглянуто				
	2014	питома вага, %	2015	питома вага, %	Темпи приросту (+/-)
Спори, що виникають при укладенні, зміні, розірванні господарських договорів та визнанні їх недійсними	5 271	4,6	5 426	4,9	2,9
Майнові спори, що виникають при виконанні господарських договорів та з інших підстав	60 094	52,1	64 887	58,4	8,0
Про банкрутство	34 725	30,1	24 799	22,3	-28,6
Спори про право на об'єкти інтелектуальної власності, розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, комерційну концесію	473	0,4	444	0,4	-6,1
Спори, що виникають із земельних відносин	3 998	3,5	4 216	3,8	5,5
Інші господарські справи	10 800	9,4	11 414	10,3	5,7
Усього	115 361		111 186		-3,6

Зміни, що відбувалися в банківській системі, суттєво вплинули на зростання господарських справ у сфері банківської діяльності. Так у 2015 році розглянуто майже 16 тис. справ зазначеної категорії, що у 2,5 рази більше, ніж у минулому році – 6,6 тис. справ.

Із року в рік зберігається тенденція щодо скорочення кількості справ про відновлення платоспроможності боржників або визнання їх банкрутами. Так, упродовж 2015 року закінчено провадження в 2,4 [3,3] тис. справ, що на 27,3 відсотків менше, ніж у попередньому році. Винесено постанов про визнання банкрутом – у 1,8 [2,1] тис. справ.

У 2015 році до *судів апеляційної інстанції* надійшло 426,6 [440,7] тис. справ та матеріалів усіх категорій. Апеляційними судами розглянуто 437,9 [613,2] тис. цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ та матеріалів, а також справ про адміністративні правопорушення.

Слід зазначити, що найбільше оскаржувалися судові рішення, що розглядалися в порядку адміністративного та господарського судочинства. Так на кожне третє судове рішення місцевого суду надійшла апеляційна скарга. Обсяг оскаржених цивільних справ становить 12 відсотків, а справ кримінального провадження – 6 відсотків. Досить невелика кількість постанов місцевих загальних судів про адміністративні правопорушення

оскаржується в апеляційному порядку. Їх питома вага коливається в межах 2 відсотків.

Кількість ухвалених рішень місцевих судів, скасованих та змінених в апеляційному порядку впродовж 2015 року представлено в *таблиці 13*.

Таблиця 13

Кількість ухвалених рішень місцевих судів, скасованих та змінених в апеляційному порядку

справи і матеріали	розглянуто місцевими судами справ з ухваленням судового рішення, що підлягає оскарженню		скасовано та змінено апеляційними судами вироків, рішень, постанов, ухвал місцевих судів			
			абс.	% питома вага	абс.	% питома вага
	2014	2015	2014		2015	
<i>кримінального судочинства</i>	788883	777971	18131	2,3	14189	1,8
<i>адміністративного судочинства</i>	351757	249539	221347	61,5	23935	9,6
<i>цивільного судочинства</i>	969747	930999	46786	4,8	43421	4,7
<i>господарського судочинства</i>	115361	111186	6024	5,2	6446	5,8
<i>про адміністративні правопорушення</i>	673372	558586	5570	0,8	4402	0,8
усього	2899120	2628281	297858	10,3	92393	3,5

Як свідчать показники таблиці 13, питома вага скасованих і змінених судових рішень складає 3,5 відсотків від загальної кількості рішень ухвалених судами першої інстанції.

Заступник начальника управління -
начальник відділу судової
статистики, діловодства та архіву суду
Державної судової адміністрації України

А. Поліщук